

SCANGREEN 2023-26:

En ny runde med sortsafprøvning på greens er godt igang

*Af Karin J. Hesselsøe, NIBIO-Landvik, Jørgen Hornslien, Paula Lawicka, NIBIO-Apelsvoll, Norge;
Bjarni Hannesson, Reykjavik GC, Island; Torben K. Petersen, DGU og Karin Normann, Turfhouse.*

En ny runde med sortsafprøvning på greens er godt igang

Foto 1: Tre uger efter såning af den nye forsøgsreen på Island (15. august 2023) og **Foto 2:** Markdag (31. august). Fotos: Bjarni Hannesson.

SCANGREEN-projektet som tester nye græssorter til greens i Skandinavien har kørt siden 2003 med afprøvning af nye sorter hvert 4. år. I sommeren 2023 blev den nuværende runde etableret på forsøgsreens i Smørum, Danmark, Landvik og Apelsvoll i Norge og i Reykjavik på Island, samt i Minneapolis, Minnesota, USA. Hver måned fra april til november evalueres græskvalitet, vinterstyrke, ukrudt, sygdomme og andre karakterer. I foråret 2025 vil sortlisterne på www.scanturf.org blive opdateret med midtvejsresultater, og efter endnu to år vil slutresultaterne foreligge. Selve etableringen af de nye greens gav en del udfordringer i den tørre forsommer i 2023, men efter lidt vinterskader især på de to greens i nordlig zone, er der nu god etablering alle steder.

Hvad er SCANGREEN-projektet?

I SCANGREEN afprøver vi de bedste sorter af krybbevene, alm. hvene, rødsvingel og andre græsarter til greens under de vækstforhold vi har i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island. Markedet for græssorter til golfgreens i dette område er relativt lille, så projektet har i alle årene været støttet af den skandinaviske forskningsfond STERF for at der skal være vinterstyrke og sygdomsresistente sorter til rådighed for golfbanerne her. De frøfirmaer som tilmelder sorter til forsøget betaler også en del af udgifterne. I SCANGREEN 2023-2026 indgår sorter fra Barenbrug og DLF, og fra de amerikanske firmaer Landmark Seeds og Mountain View Seeds.

Udfordringer i 2023-24

Hvis nogen husker vejret i sommeren 2023 var det noget med en lang og tør forårs- og forsommerperiode, hvilket ikke er det bedste til nyetablering af greens. Både i Smørum og på de to steder i Norge (Landvik og Apelsvoll) var der udfordringer med at få græsset til at spire og etablere sig godt i vækstjorden. Vandingsanlægget blev brugt flittigt og fiberdug til at holde på fugten, men det allerbedste for en god græsetablering på et sandet vækstlag er naturlig jævnlig nedbør. I sensommeren 2023 var det faktisk forsøgsreenen på Island, hvor de havde haft rigeligt med naturlig nedbør som var etableret bedst, og allerede i slutningen af august blev den første markdag afholdt for islandske greenkeepere (Foto 1 og 2).

Foto 3: Eftersåning af krybehvene efter vinterskader på SCANGREEN Apelsvoll, Norge midt i juni 2024. Foto: Jørgen Hornslien.

Vinteren 2023-2024 medførte en del vinterskader på de to greens i nordlig zone (Apelsvoll og Reykjavik), hvor bl.a. rajgræs og krybehvene måtte såes igen (Foto 3). Her i september 2024 står alle forsøgsreens dog stort set flot.

Hvilke arter og sorter testes

Af krybehvene har de amerikanske firmaer Mountain View og Landmark Seeds tilmeldt nogle af deres topsorter: 'Spectrum', 'Oakley' og 'Piper'. Prøv at checke disse sorters rancering på den amerikanske NTEP-liste (National Turfgrass Evaluation Program): <https://maps.umn.edu/ntep/>.

Af lidt mere specielle græsarter til greens har både DLF og Barenbrug hver en sort af alm. rajgræs med i forsøget. Alm. rajgræs egner sig normalt ikke til den lave klippehøjde, men her testes de på 5 mm, og rajgræs kan muligvis være aktuelt på greens i situationer hvor man har brug for en meget hurtig etablering.

En udførlig oversigt over alle arter, sorter og blandinger som er med i SCANGREEN 2023-26 kan findes på www.scanturf.org. De fleste af de nye sorter har endnu ikke fået et officielt navn, men har blot en nummerkode fra forædlerne. På www.scanturf.org kan man også finde protokollen for

hvordan SCANGREEN etableres og plejes, og her findes også rangeringen af sorterne som var med i den seneste runde fra 2019 til 2022.

En helt ny græsart til greens

Helt specielt i denne runde af SCANGREEN er en græsart, som aldrig før har været testet på greens: *Phleum bertolonii* – på dansk knoldrottehal eller plænetimothe. Det er Barenbrugs græsforædler som har ønsket at afprøve denne nye græsart til greens. Den danner overjordiske udløbere og af fordele kan nævnes, at den er hurtig i etableringen, og har nogle steder været anvendt som et mere vinterstærkt alternativ til alm. rajgræs. Dens egenskaber på greens er dog ukendte, og på SCANGREEN viser den sig foreløbigt at være ret variabel i kvaliteten på de forskellige forsøgssteder. Den etablerede sig meget hurtigt i nordlig zone, og har indtil nu ikke vist tegn på vintersygdomme. I juni i år så jeg den i 27 °C i fuld sol på forsøgsarealerne ved University of Minnesota (Minneapolis) og to uger senere i regnvej og dis i 12 °C på forsøgsreenen på Island, og begge steder gav den anledning til stor opmærksomhed fra både forskere og greenkeepere (Foto 4 og 5).

Foto 4 og 5: En ny græsart på greens – knoldrottehal eller plænetimothe – tiltrækker sig stor opmærksomhed på forsøgsreen i Minnesota (til venstre) og på Island (til højre). Fotos: Martin Hesselsøe.

Foto 6: ERFA-dag ved SCANGREEN i Smørum, September 2024. Foto: Torben K. Petersen.

Afslutning

Med SCANGREEN-projektet har vi en unik mulighed for at få afprøvet de nyeste sorter til greens uden anvendelse af fungicider og under de specielle klimatiske forhold som findes i Skandinavien. Og projektet giver samtidig mulighed for at greenkeepere, græsforædlere og forskere mødes til markdage, hvor man kan udveksle

erfaringer og få ny viden om græs til greens. Senest blev der i starten af september afholdt ERFA-dag i Smørum med omkring 50 fremmødte (Foto 6).

Projekt navn: SCANGREEN 2023-2026 Turfgrass species and varieties for integrated pest management of Scandinavian putting greens, 2023-26

Projekt periode: 2023-2026

Forsøgs greens (ansvarlig): *Danmark:* Smørum Golfklub (Chefgreenkeeper Per Rasmussen/Karin Normann, Turfhouse). *Norge:* NIBIO-Landvik og NIBIO-Apelsvoll, Norsk Institut for Bioøkonomi (Karin Juul Hesselsøe, Trond Petersen, Pia Heltoft, Paula Lawicka og Jørgen Hornslien) *Island:* Ness Golfklub (Chefgreenkeeper Bjarni Hannesson, Reykjavik GC) *USA:* University of Minnesota, Minneapolis (Andrew Hollmann/Eric Watkins). Denne forsøgs green finansieres ikke af STERF, men er med fordi de amerikanske forskere synes det er interessant med et sortsforsøg som ikke sprøjtes med fungicider.

Projektets formål: At afprøve hvilke sorter af Hvene, Rødsvingel, Rap- og Rajgræs som er mest vinterstærke, stress-tolerante, og sygdomsresistente på greens i Skandinavien. At skabe vidensdeling blandt planteforædlere, frøfirmaer, og greenkeepere om vigtigheden af at have sunde græssorter til rådighed med høj kvalitet.

Sponsorer: STERF (Scandinavian Turfgrass Environmental Research Foundation) og de frøfirmaer som tilmelder sorter.